

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2010 оны 03 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Дугаар 36

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг эгүүлэн татах, томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, "Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай" хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, "Дипломат албаны тухай" хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус баримтлан ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

1. Монгол Улсаас Норвегийн Вант Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Содовын Ононг эгүүлэн татсугай.

2. Монгол Улсаас Норвегийн Вант Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Балдангийн Энхмандахыг томилсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2009 оны 12 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Дугаар 374

Улаанбаатар
хот

Эрүүл мэндийн даатгалын 2010 оны шимтгэлийн хэмжээг тогтоох тухай

Иргэний эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 8.1.1, 8.1.3-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. 2010 онд аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажилтны сар тутам төлөх эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийн хувь, хэмжээг түүний хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын 4 хувь байхаар тогтоосугай.

2. Төрөөс эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг хариуцдаг даатгуулагчийн сарын шимтгэлийн хэмжээг 670 төгрөгөөр, их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвийн өдрийн ангийн суралцагч, малчин, ял эдэлж байгаа хоригдол, Иргэний эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 6.1.11-д заасан иргэний эрүүл мэндийн даатгалын сарын шимтгэлийн хэмжээг 500 төгрөгөөр, гадаадын иргэн,

харьяалалгүй хүний сарын шимтгэлийн хэмжээг 4000 төгрөгөөр тус тус тогтоож, 2010 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн мөрдүүлсүгэй.

3. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Эрүүл мэндийн даатгалын 2009 оны шимтгэлийн хэмжээг тогтоох тухай” Засгийн газрын 2008 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдрийн 71 дүгээр тогтоолыг 2010 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД

С.ЛАМБАА

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2009 оны 12 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Дугаар 377

Улаанбаатар
хот

2010 оныг “Бизнесийн орчны шинэтгэлийн жил” болгох тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

1. 2010 оныг “Бизнесийн орчны шинэтгэлийн жил” болгон зарласугай.

2. “Бизнесийн орчны шинэтгэлийн жил”-ийн ажлыг зохион байгуулах, хяналт тавих үүрэг бүхий зөвлөлийг хавсралт ёсоор баталсугай.

3. Бизнесийн орчинг сайжруулах талаар холбогдох хууль тогтоомж, шийдвэрийн төсөл боловсруулах, Засгийн газар болон эрх бүхий байгууллагаас батлан гаргасан бизнесийн холбогдолтой дүрэм, журмыг цэгцлэх ажлыг хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор хэрэгжүүлэхийг холбогдох сайд, Засгийн газрын агентлагийн дарга нарт үүрэг болгосугай.

4. “Бизнесийн орчны шинэтгэлийн жил”-ийн хүрээнд эрхэлсэн салбар, харьяа нутаг дэвсгэртээ хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө гарган ажиллаж, төрийн байгууллагуудаас хувийн хэвшил, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг “нэг цонх”, “нэг цэг”-ийн зарчимд шилжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

5. Энэ тогтоолын хэрэгжилтийн явцад байнгын хяналт тавьж,

биелэлтийн явц, үр дүнг Засгийн газрын хуралдаанд улирал тутам танилцуулж, нийтэд тогтмол мэдээлж байхыг Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хорооны дарга Ч.Хашчулуунд үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

**МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА**

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

Засгийн газрын 2009 оны 377 дугаар
тогтоолын хавсралт

**“БИЗНЕСИЙН ОРЧНЫ ШИНЭТГЭЛИЙН ЖИЛ”-ИЙН АЖЛЫГ
ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ, ХЯНАЛТ ТАВИХ ҮҮРЭГ БҮХИЙ
ЗӨВЛӨЛИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН**

Дарга: -Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Батболд

Орлогч дарга: -Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайд Н.Алтанхуяг

Гишүүд: -Сангийн сайд С.Баярцогт;

-Гадаад харилцааны сайд Г.Занданшатар;

-Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баттулга;

-Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Т.Бадамжунай;

-Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт;

-Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
Ч.Хүрэлбаатар;

-Монголбанкны ерөнхийлөгч Л.Пүрэвдорж (зөвшилцсөнөөр);

-Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга Д.Баярсайхан
(зөвшилцсөнөөр);

-Ерөнхий сайдын зөвлөх С.Энхбаяр;

-Ерөнхий сайдын орон тооны бус зөвлөх Ч.Ганхуяг;

-Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга
Г.Баясгалан;

-Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамны Төрийн нарийн
бичгийн дарга Б.Мишигжав;

-Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга
Н.Хүрэлбаатар;

- Татварын ерөнхий газрын дарга Ц.Оюунбаатар;
  - Гаалийн ерөнхий газрын дарга Д.Цэвээнжав;
  - Мэдээлэл, шуудан, харилцаа холбоо, технологийн газрын дарга Ж.Сансар;
  - Төрийн өмчийн хорооны дарга Д.Сугар;
  - Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын дарга Л.Мөнхбаатар;
  - Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын дарга Я.Содбаатар;
  - Стандартчилал, хэмжил зүйн газрын дарга Г.Гантемер;
  - Хөрөнгийн биржийн захирал Р.Содхүү;
  - Монголын үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхимын дарга С.Дэмбэрэл (тохиролцсоноор);
  - Монголын ажил олгогч эздийн нэгдсэн холбооны ерөнхийлөгч Л.Нямсамбуу (тохиролцсоноор).
- Нарийн бичгийн дарга: -Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хорооны дарга Ч.Хашчулуун

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 01 дүгээр
сарын 06-ны өдөр

Дугаар 03

Улаанбаатар
хот

Иргэнд хишиг, хувь хүртээхтэй холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 15.1, 15.3, 17.4, Улсын Их Хурлын 2009 оны 85 дугаар тогтоолын 2 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Хүний хөгжил сангаас хөрөнгө зарцуулах журам"-ыг 1 дүгээр, "Монгол Улсын иргэн хишиг, хувь хүртэх журам"-ыг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталж, "Хүний хөгжил сан" дэвтрийн загварыг 3 дугаар хавсралт ёсоор зөвшөөрсүгэй.

2. Иргэний бүртгэлийн тухай хууль тогтоомжийн зөрчилгүй иргэнд Хүний хөгжил сангаас хишиг, хувь үе шаттай хүртээх ажлыг 2010 оны 2 дугаар сарын 1-нээс эхлэн зохион байгуулахыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Гандид даалгасугай.

3. 2010 онд иргэнд олгох хишиг, хувийг 2 хуваан олгож, үүнээс эхний ээлжинд 70.0 (далан) мянган төгрөгийг 2010 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн олгоход шаардагдах хөрөнгийг тухай бүрт нь санхүүжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Сангийн сайд С.Баярцогтод даалгасугай.

4. Дараахь арга хэмжээ авахыг Сангийн сайд С.Баярцогт, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди нарт даалгасугай.

а) иргэний шинэчилсэн бүртгэл явуулах үйл ажиллагааны нэмэлт зардалд 1,773.0 (нэг тэрбум долоон зуун далан гурван сая) сая төгрөг, Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх бэлтгэл ажлыг хангах үйл ажиллагааны зардалд 236.0 (хоёр зуун гучин зургаан сая) сая төгрөгийг тус тус Засгийн газрын нөөц сангаас гаргаж, цаашид Монгол Улсын 2010 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж батлуулах;

б) иргэн бүрт олгох "Хүний хөгжил сан" дэвтэр болон маягт хэвлүүлэх зардалд зориулан 1,150.0 (нэг тэрбум нэг зуун тавин сая) сая төгрөгийг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр улсын төсвөөс санхүүжүүлж дэвтрийн үнийг иргэдээс хураан авч улсын төсөвт төвлөрүүлэх.

5. "Хүний хөгжил сан" дэвтрийн үнэ болон нийлүүлэх хугацааг харгалзан дэвтэр, маягт хэвлэх ажлын гүйцэтгэгчийг шууд гэрээ байгуулах аргаар сонгон шалгаруулахыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Гандид зөвшөөрсүгэй.

6. Улсын Их Хурлын 2009 оны 100 дугаар тогтоолд заасны дагуу иргэний шинэчилсэн бүртгэлийг 2010 оны 10 дугаар сард багтаан явуулах зорилгоор шинэчилсэн бүртгэл явуулах бэлтгэлийг хангах зөвлөх үйлчилгээ, программ хангамж, тоног төхөөрөмж нийлүүлэх гүйцэтгэгчийг шууд гэрээ байгуулах аргаар сонгон шалгаруулахыг Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын дарга Л.Мөнхбаатарт зөвшөөрсүгэй.

7. Иргэнд хишиг, хувь хүртээхтэй холбогдуулан иргэний шинэчилсэн бүртгэлийг 2010 онд явуулах арга хэмжээ авахыг Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайд Н.Алтанхуягт, цаашид шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдсан иргэдийн талаар мэдээлэлд орсон өөрчлөлтийг сар бүр Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газарт хүргүүлж байхыг Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын дарга Л.Мөнхбаатарт, иргэний шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдсан иргэнд хишиг, хувийг 2010 онд багтаан хүртээж дуусгахыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди нарт тус тус үүрэг болгосугай.

8. Иргэний шинэчилсэн бүртгэлд Монгол Улсын иргэнийг

бүртгэх, Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх ажлыг зохион байгуулахад улсын бүртгэл болон нийгмийн халамжийн байгууллагад бүх талын дэмжлэг үзүүлж, бүрэн эрхийнхээ хүрээнд шаардлагатай хүний нөөц, хөрөнгө гарган ажиллахыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгасугай.

9. Иргэний шинэчилсэн бүртгэлд Монгол Улсын иргэнийг бүртгэх, Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх ажлын дүнг 2011 оны 2 дугаар сарын 1-ний дотор Засгийн газарт танилцуулахыг Монгол Улсын Тэргүүн шадар сайд Н.Алтанхуяг, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди нарт даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

**МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА**

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

**НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ,
ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД**

Т.ГАНДИ

Засгийн газрын 2010 оны 03 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САНГААС ХӨРӨНГӨ ЗАРЦУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Хүний хөгжил сангийн тухай хууль, Хүний хөгжил сангийн тухайн жилийн төсвийн тухай хуулийн дагуу Хүний хөгжил сангаас хөрөнгө зарцуулахтай холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

Хоёр. Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх санхүүжилтийн хуваарь

2.2. Хүний хөгжил сангийн тухайн жилийн төсвийн тухай хуулийн дагуу уг сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээхээр батлагдсан хөрөнгийн сар, улирлын санхүүжилтийн хуваарийг нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

Гурав. Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх

3.1. Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх үйл ажиллагааг нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага зохион байгуулна.

3.2. Нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага нь батлагдсан хуваарийн дүнд багтаан тайлангийн өмнөх үеийн зарцуулалтын гүйцэтгэл, дансны үлдэгдэл, тухайн сар, улиралд гарах зарлагын урьдчилсан тооцоололд үндэслэн аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагад тухайн сар, улиралд иргэнд хишиг, хувь хүртээх зориулалтаар олгох санхүүжилтийн хуваарилалтыг хийж Сангийн яамны төрийн сангийн газарт ирүүлнэ.

3.3. Сангийн яамны төрийн сангийн газар нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлтийг хянан үзээд Монголбанк дахь Хүний хөгжил сангийн данснаас аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагын Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх дансанд шилжүүлнэ.

3.4. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллага нь иргэний сонголтыг үндэслэн дараахь байдлаар иргэнд хишиг, хувь хүртээх үйл ажиллагааг арилжааны банкаар дамжуулан гүйцэтгэнэ:

3.4.1. иргэн бэлэн мөнгөөр хишиг, хувь хүртэхээр сонголт хийсэн бол иргэн бүрийн хувийн дансанд зохих бичилт хийж мөнгийг бэлнээр иргэнд олгоно;

3.4.2. иргэн бэлэн бусаар хишиг, хувь хүртэхээр сонголт хийсэн бол иргэн бүрийн хувийн дансанд зохих бичилт хийж үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын дансанд төлбөрийг шилжүүлнэ;

3.4.3. арилжааны банкаас энэ журмын 3.4.1, 3.4.2-т заасны дагуу гүйлгээ хийх иргэний нэрсийн жагсаалтыг аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллага арилжааны банкинд цахим хэлбэрээр болон албан бичгээр хүргүүлнэ.

Дөрөв. Хүний хөгжил сангаас иргэнд хишиг, хувь хүртээх санхүүжилтийн тайлан

4.1. Арилжааны банк нь иргэнд хишиг, хувь хүртээсэн тухай тайланг дараа сарын 1-ний дотор аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

4.2. Төсвийн жилийн сар, улирал, жилийн эцэст нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага Хүний хөгжил сангаас иргэнд бэлэн болон бэлэн бусаар хишиг, хувь хүртээсэн талаархи нэгдсэн мэдээ, тайланг Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хуулийн дагуу гаргана.

4.3. Аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагын Хүний хөгжил сангийн дансны жилийн эцсийн үлдэгдлийг Монголбанк дахь Хүний хөгжил сангийн дансанд санхүүгийн жил бүрийн эхний сард багтаан буцаан төвлөрүүлнэ.

Засгийн газрын 2010 оны 03 дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭН ХИШИГ, ХУВЬ ХҮРТЭХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Монгол Улсын иргэн (цаашид "иргэн" гэх)-д Хүний хөгжил сангаас хишиг, хувь хүртээхтэй холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Иргэний шинэчилсэн бүртгэлд бүртгэгдсэн, иргэний харьяаллын зерчилгүй (хоёрдмол харьяалалгүй) иргэн Хүний хөгжил сан (цаашид "сан" гэх)-гаас хишиг, хувь хүртэнэ.

Хоёр. Иргэнийг шинэчилсэн бүртгэлд бүртгэх

2.1. Сангаас хишиг, хувь хүртэх Монгол Улсын иргэнийг шинэчилсэн бүртгэлд бүртгэх ажлыг улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, аймаг, нийслэлийн бүртгэлийн хэлтэс, газар болон сум, хорооны бүртгэлийн ажилтан тус тус гүйцэтгэнэ.

2.2. Шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдах иргэн нь Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 5.3.1, 5.3.9, 5.3.11-5.3.13-т заасан дараахь төрлийн иргэний улсын бүртгэлд шинэчлэн бүртгүүлнэ:

- төрсний;
- иргэний үнэмлэхийн (дигитал зураг);
- биеийн давхцахгүй өгөгдлийн (гарын хурууны хээ);
- иргэний байнгын оршин суугаа газрын;
- шилжилт хөдөлгөөний.

2.3. Шинэчилсэн бүртгэлийг уг бүртгэлд хамрагдах иргэнээс

холбогдох мэдээлэл (гарын хурууны хээ, дижитал зураг гэх мэт)-ийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор хийнэ.

2.4. Иргэний бүртгэлийн тухай хууль тогтоомжийн зөрчилтэй иргэнийг шинэчилсэн бүртгэлд хамруулахгүй. Иргэн уг зөрчлөө улсын бүртгэлийн байгууллагад хандан арилгуулах үүрэгтэй.

2.5. Шинэчилсэн бүртгэл явуулах журмыг улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

Гурав. Иргэний хишиг, хувь хүртэх хүсэлтийг хүлээн авах, хянан шийдвэрлэх

3.1. Шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдсан, иргэний үнэмлэх (төрсний гэрчилгээ) дээрх иргэний бүртгэлийн код нь идэвхжсэн иргэн хишиг, хувь хүртэх хүсэлтээ сум, хорооны нийгмийн ажилтан болон халамжийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн (цаашид ажилтан гэх)-д гаргана.

3.2. Сум, хорооны ажилтан нь иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээн дээр бичигдсэн регистрийн дугаар, иргэний бүртгэлийн кодыг улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас ирүүлсэн иргэний бүртгэлийн сангийн мэдээлэлтэй тулган шалгана. Бүртгэлийн хууль тогтоомжийн зөрчилгүй иргэнд хишиг, хувь хүртэх "Хүний хөгжил сан" дэвтэр олгоно. Дэвтэрт хишиг, хувь авах иргэний овог, нэр, регистрийн дугаар, иргэний бүртгэлийн код, хишиг, хувь авах хэлбэрийг бичнэ.

Иргэн нь хишиг, хувийг Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 17.1.1, 17.1.2, 17.1.4-т заасан хэлбэрээр хүртэх хүсэлт гаргасан тохиолдолд үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын нэр, дансны дугаарыг дэвтэрт бичнэ.

3.3. Иргэний хишиг, хувийг тухайн иргэнд энэ журмын 3.2-т заасан дэвтэр өгсөн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор арилжааны банкаар дамжуулан олгоно.

3.4. Иргэний бүртгэлийн хууль тогтоомжийг зөрчсөний улмаас улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын иргэний бүртгэлийн мэдээллийн санд мэдээлэл нь ороогүй иргэний хишиг, хувь хүртэх хүсэлтийг уг зөрчлөө арилгасны дараа хүлээж авна.

3.5. 16-гаас доош насны хүүхдийн хишиг, хувийг эх (эцэг, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч)-д олгоно.

Гэр бүлийн тухай хуулийн 63.1.4, 64.1.4, 64.1.5-д заасан иргэний

хишиг, хувийг асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид нь олгоно

3.6. Бүтэн өнчин, эцэг эх, асран хамгаалагч нь тогтоогдоогүй зэрэг шалтгаанаар асрамжийн газарт болон нийгмийн халамжийн байгууллагатай байгуулсан гэрээний дагуу ерх, иргэний асрамжид байгаа, эсхүл оршин суух тодорхой хаяггүй (тэнэмэл амьдралтай) 16 хүртэлх насны хүүхдэд хүртээх хишиг, хувийг тухайн хүүхдийн нэр дээр хадгаламж нээж банкнд хадгалуулна. Хадгаламжийн дэвтрийг тухайн хүүхдийг асарч байгаа асрамжийн газар болон аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж, үйлчилгээний байгууллага хадгалж, хүүхдийг 16 насанд хүрч, иргэний үнэмлэх авсны дараа өөрт нь хүлээлгэн өгнө.

3.7. Гадаадад амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэнд хүртээх хишиг, хувийг тухайн иргэний гаргасан хүсэлт, итгэмжлэл, Монгол Улсаас гадаад улсад суугаа дипломат төлөөлөгчийн газрын тодорхойлолтыг үндэслэн итгэмжлэгдсэн этгээдэд нь олгоно. Хэрэв тухайн иргэн итгэмжлэл гаргаагүй бол түүнд хүртээх хишиг, хувь дараагийн жилд хадгалагдан үлдэнэ.

3.8. Монгол Улсын иргэн тус улсын харьяатаас гарч гадаад улсын харьяат болсон тохиолдолд сүүлийн жилд түүнд олгох хишиг, хувийн хэмжээг 3 дахин нэмэгдүүлж олгоно. Монгол Улсын харьяат болсон иргэнд хишиг, хувийг дараагийн жилээс нь эхлэн олгоно.

3.9. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын харьяа анги, байгууллагад ял эдэлж байгаа болон цагдан хоригдож байгаа этгээдийг иргэний шинэчилсэн бүртгэлд хамруулж, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын санхүүгээр дамжуулан хишиг, хувийг тухайн этгээдийн нэрийн дансанд нь шилжүүлнэ.

Дөрөв. Хишиг, хувь хүртэх хугацаа

4.1. Монгол Улсын иргэнд хишиг хувийг Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 15.2-т заасны дагуу Улсын Их Хурлаас тухайн жилд тогтоосон хэмжээгээр олгоно.

4.2. Иргэнд хишиг, хувийг урьдчилж олгохгүй.

Тав. Хишиг, хувь хүртэхэд бүрдүүлэх бичиг баримт

5.1. Хишиг, хувь хүртэх иргэн дараахь бичиг баримтыг бүрдүүлнэ:

5.1.1. иргэний үнэмлэх;

5.1.2 16-гаас доош насны хүүхдийн хувьд төрсний гэрчилгээ, эх (эцэг, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч)-ийн иргэний

үнэмлэх;

5.1.3. хэрэв хүүхэд асрамжийн газарт байгаа бол тухайн асрамжийн газрын тодорхойлолт;

5.1.4. Гэр бүлийн тухай хуулийн 66.1-д заасны дагуу асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоогдсон бол сум, дүүргийн Засаг даргын шийдвэр, түүний хуулбар;

5.1.5. Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 16.2-т заасан иргэний хишиг, хувийг авах бол нас барсны гэрчилгээ, түүний хуулбар;

5.1.6. гадаадад амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэний хувьд Монгол Улсаас гадаад улсад суугаа дипломат төлөөлөгчийн газрын тодорхойлолт, итгэмжлэл.

Зургаа. Бусад

6.1. Хишиг, хувь хүртэх асуудлаар сум, хорооны ажилтны тавьсан шаардлагыг хүлээн зөвшөөрөөгүй тохиолдолд иргэн гомдлоо сум, хорооны Засаг дарга, аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж, үйлчилгээний байгууллагад гаргаж болно. Гомдлыг 30 хоногийн дотор хянан шийдвэрлэнэ. Иргэн сум, хорооны Засаг дарга болон аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагын шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөөгүй тохиолдолд нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, нийгмийн хамгааллын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаар маргаанаа шийдвэрлүүлнэ.

6.2. Хишиг, хувь хүртэж байгаа иргэн шилжихэд улсын бүртгэлийн байгууллага оршин суугаа хаягийн өөрчлөлтийг хийж, тухайн орон нутгийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллага шилжих хүртэлх хугацаанд уг иргэний хүртсэн хишиг, хувийн хэмжээний талаар тодорхойлолтыг олгоно.

6.3. Энэхүү журмын 6.2-т заасан тодорхойлолтыг үндэслэн иргэнд шилжин ирсэн газрын нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллага хишиг, хувийг үргэлжлүүлэн олгоно.

6.4. Энэхүү журмын 5-дахь хэсэгт заасан бичиг баримтыг хуурамчаар үйлдэж хишиг, хувь хүртэх нөхцөл бүрдүүлсэн албан тушаалтанд хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэж, мөнгийг гэм буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлнэ.

6.5. Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 16.1-д заасан тохиолдолд сум, хорооны ажилтан нь тухайн иргэний хишиг, хувь хүртэх эрх дуусгавар болсон тухай "Хүний хөгжил сан" дэвтэрт тэмдэглэл хийнэ.

Засгийн газрын 2010 оны 03 дугаар
тогтоолын 3 дугаар хавсралт

"ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САН" ДЭВТРИЙН ЗАГВАР

Хавтас

СОЁМБО

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САН

Хавтасны ард

Бид хамтдаа чадна

1 дүгээр хуудас

Дугаар _____

Зураг

_____ аймаг, дүүргийн/ _____

сум, хорооны иргэн _____-ний

_____ -нд олгов.

_____ аймаг, дүүргийн нийгмийн халамж

үйлчилгээний байгууллагын дарга _____ / _____ /

тамга

_____ оны _____ сарын _____ -ны өдөр

12 дугаар хуудас

ТЭМДЭГЛЭЛ

Төгсгөлийн хуудас

САНАМЖ

1. Хишиг, хувь авах бүртээ иргэний үнэмлэх болон энэхүү дэвтрийг заавал авч ирнэ.

2. Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд заасанчлан хишиг, хувиа дараахь хэлбэрээр авч болно:

-бэлэн мөнгө;

-тэтгэврийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийн төлбөр;

-орон сууц худалдаж авсны төлбөр;

-эрүүл мэнд, боловсролын үйлчилгээний төлбөр.

3. Дэвтрийг хаяж үрэгдүүлбэл 7 хоногийн дотор харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагад мэдэгдэж хүчингүй болгуулна.

4. Хуурамчаар баримт бичиг үйлдэж хишиг, хувь хүртэх нөхцөл бүрдүүлсэн гэм буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

5. Хишиг, хувийг тогтоосон хугацаанд олгох бөгөөд урьдчилан олгохгүй.

6. Шилжиж ирсэн газарт бүртгүүлж, шилжилт хөдөлгөөн хийгдсэн өдрөөс эхлэн хишиг, хувь хүртээнэ.

Дэвтэр эзэмшигчийн гарын үсэг

..... / /

Хаяг:

"Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн редакция.

Улаанбаатар-12, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turin_medeelel@parliament.mn

Утас: 262420, 329612

Хэвлэлийн хуудас 1

Индекс: 14003